

Af Svend Auken (S) m.fl.
(Forespørgslen anmeldt 7/10 92. Fremme af
forespørgslen vedtaget 21/10 92).

Formanden:

Efter ønske skal jeg fastsætte en taletid på 15 minutter for ordførerne i første omgang.

Begrundelse

Svend Auken (S):

Mon ikke de fleste politisk interesserede mennesker kan huske, hvad de foretog sig den novembereftermiddag i 1989, da vi modtog budskabet om, at begejstrede østtyskere havde gennembrudt muren ved Brandenburger Tor, og at den kolde krigs vigtigste symbol dermed var væltet? Samme dag kom meddelelsen om Zhivkovdiktaturets fald i Sofija, og ikke længe efter oplevede vi fløjlsrevolutionen i Tjekkoslovakiet og det blodige opgør i Rumænien.

Muren var faldet, Østlandenes egne befolkninger havde væltet de kommunistiske diktaturer, opdelingen af Europa i en fri og en ufri del var til ende. Det gamle Europa var vendt tilbage med nye muligheder. Den kolde krig var ovre, men hvem kunne tage æren herfor? Det har været meget diskuteret. Skyldtes det Reagens oprustning eller Gorbatsjovs reformer?

Jeg mener, at det var befolkningerne i de kommunistiske lande, der greb chancen, da de fik den, det var især deres eget værk. Alligevel synes jeg godt, vi kan sige, at vi alle sammen vandt den kolde krig, alle vi, som så brændende ønskede frihed, fred, udvikling, samarbejde, åbne grænser, demokrati.

Men blev freden vundet efter den kolde krig, blev forventningerne indfriet? Hertil er svaret desværre ubetinget nej. Vi tabte freden, frihedens muligheder blev ikke udnyttet, Vesten svigtede, da det gjaldt. Der var intet lederskab, ingen vilje til at gøre det, der var nødvendigt. Vi fejrede os selv i stedet for at handle.

Siden da er katastroferne rullet ind over os. Der er borgerkrig i det tidligere Jugoslavien, en krig, der måske kunne have været undgået eller i hvert fald standset hurtigt. Der er ligeledes konflikter i den tidligere Sovjetunion, og endnu flere konflikter er under udvikling. Den kolde krigs kamppladser i den tredje verden er ikke blevet fredeliggjort, men den øvrige verden iagttager dem nu med en ubehagelig blan-

ding af medlidenhed, passivitet og velvillig li-gegyldighed, og tilsyneladende skrider man kun til handling, når katastrofen optræder i tv's nyhedsudsendelser. Tænk blot på Somalia!

Økonomien i den tidligere Østblok er forfærdelig. Industriproduktionen er halveret; folks levestandard er blevet sat 20 år tilbage; tilliden til demokratiet er blevet undergravet; etniske konflikter, som man troede tilhørte historiebøgerne, er genopstået i fuldt flor; økonomiske mønstre er brudt, og vore markeder er blevet blokeret for de nye demokratier.

Grænserne er blevet lukket igen, denne gang ikke af diktatorerne i Øst, men af demokraterne i Vest. Det er ikke længere ungarerne, der spærrer af med pigtråd og bevæbnede vagter, det er derimod østrigerne, og vi ville desværre nok have gjort det samme. Masser af mennesker er på flugt fra både krig og nød. De første kalder vi rigtige flygtninge, vi tager os af nogle af dem, men om de andre bruger vi den hånlige betegnelse bekvemmelighedsflygtninge, og dem er vi ikke meget for at modtage.

Med hensyn til afrustningen går det meget, meget trevent. Man kan indimellem blive helt syg ved tanken om alle de mange tusinde atomvåben, der ligger spredt i den tidligere Sovjetunion, og de hundredvis af milliarder kroner, der stadig ofres på territorialforsvar, selv om truslen om angreb er væk.

Vi havde en kæmpechance for at gøre verdenssamfundet og Europas fælles institutioner stærke nok til at klare de fælles udfordringer, men vi har ikke gjort det endnu. Verden holder konferencer om miljøet, men ødelæggelsen af naturen tager til. Situationen er ikke håbløs, men den er meget vanskelig, og vi må erkende, at den hidtidige politik ikke har været tilstrækkelig gennemtænkt og ikke slagkraftig nok.

Tiden er kommet til at drøfte hovedlinjerne i den indsats, Danmark kan yde. Hvilke principper og perspektiver skal vores udenrigspolitik rumme efter den kolde krigs ophør, når vi bliver stillet over for de nye udfordringer?

Derfor har Socialdemokratiet rettet denne forespørgsel til udenrigsministeren, så vi kan diskutere, hvad vi kan gøre sammen med andre lande for at sikre fred, demokrati, respekt for menneskerettighederne og økonomisk udvikling, bl.a. ved at styrke de globale organisationer, først og fremmest FN og CSCE.